

До
Наставно – научен совет на
Стоматолошкиот факултет при
Универзитетот “Св. Кирил и Методиј”
Скопје

РЕЦЕНЗИЈА

НА МАГИСТЕРСКИОТ ТРУД СО НАСЛОВ “КВАНТИТАТИВНИ И
КВАЛИТАТИВНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ПЛУНКАТА КАЈ ПАЦИЕНТИ СО
ДИЈАБЕТ“ ОД Д-Р ВЕЛЕ НАУМОВСКИ.

Наставно – научниот совет на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот “Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата 24-та редовна седница, одржана на 22. 05 2012 година, по предлог на одборот за постдипломски студии, едногласно донесе одлука за формирање на Рецензентска комисија за оценка на магистерскиот труд поднесен од д-р Веле Наумовски, под наслов “КВАНТИТАТИВНИ И КВАЛИТАТИВНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ПЛУНКАТА КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ДИЈАБЕТ“, во состав:

Проф. д-р Марија Накова
Проф. д-р Златанка Белазелковска
Проф. д-р Киро Ивановски

Рецензентската комисија по темелното разгледување и проучување на доставениот материјал, на Наставно – научниот совет му го поднесува следниов:

ИЗВЕШТАЈ

Магистерскиот труд на д-р Веле Наумовски е напишан на 66 страни и во него се содржани следните делови: апстракт на македонски јазик, апстракт на англиски јазик, вовед, преглед од литературата, цел на трудот, материјал и метод на работа, резултати, дискусија, заклучоци и користена литература.

Во **апстрактите** авторот ја наведува кратката содржина и на македонски и на англиски јазик.

Во **воведот** д-р Наумовски дава осврт на оралната хомеостаза, која ја дефинира како збир на механизми кои учествуваат во одржувањето и зачувувањето на здравјето на сите орални структури. Исто така укажува дека одржувањето на оралната хомеостаза е овозможено со непреченото функционирање на жлездениот апарат. Осврнувајќи се на регулацијата на лачењето на плунката, авторот укажува дека отсуството на плунката во оралната средина, претставува предуслов за бројни орални заболувања. Во овој дел на магистерскиот труд д-р Наумовски дава кратко објаснување за природата на заболувањето дијабет и потенцира дека кај пациентите со дијабет се присутни и бројни орални компликации, од типот на: ксеростомија, губење на забите, гингивит, пародонтопатија, одонтогени апсцеси, лезии на оралната лигавица.

На самиот почеток од **прегледот на литературата** авторот на овој магистерски труд прави дистинкција помеѓу поимите *ксеростомија* и *хипосаливација*, а воедно и ги дефинира овие две состојби кои често се присутни кај пациентите со дијабет. Понатаму авторот цитира поголем број автори кои се занимавале со проблематиката на определување на квантитативните и квалитативните карактеристики на плунката кај пациенти со Diabetes mellitus. Вкупната плунка, или мешаната плунка, исто така, е често користена во дијагностички цели како алтернатива на крвниот серум. Се укажува на две предности при користењето на плунката како биолошки материјал: неинвазивност на методата за колекција на плунката и помалата цена на чинење при скрининг на поголема популација. Анализирајќи ги бројните податоци од литературата, авторот констатира дека во голем број на студии се испитувани квалитативните и квантитативните карактеристики на плунката кај пациентите со дијабет. Резултатите од овие истражувања, иако обемни, сепак се недоволно усогласени а во голема мерка се и контрадикторни. Тоа покажува дека се потребни понатамошни продлабочени истражувања во оваа област на оралната биохемија.

Понатаму д-р Наумовски ја наведува **целта на неговиот магистерски труд**, а таа е: да се одредат квантитативните и квалитативните карактеристики на плунката кај пациенти со инсулин зависен Diabetes Melitus и да се утврди можната

асоцијација помеѓу овие карактеристики и субјективните орални симптоми кај пациентите заболени од дијабет.

Во делот од магистерскиот труд насловен како **материјал и метод на работа** авторот на јасен и експлицитен начин ја објаснува постапката на селектирање на испитаниците со дијабет и контролните испитаници а исто така прецизно ги наведува методите на одредување на ксеростомијата и методите на колекционирање на плунка. Кај сите испитаници, и од контролната и од испитуваната група авторот колекционирал вкупна нестимулирана и стимулирана плунка според препораките на Navazesh во траење од 10 минути. За одредување на рН на плиунката ја користел електрометриската метода со помош на рН -метар. Биохемиските параметри во плунката биле одредувани со помош на биохемискиот анализатор INTEGRA 400- Roche, во биохемиската лабораторија на Хируршките клиници, при Меидцинскиот факултет во Скопје, и тоа: Саливарната глукоза – ензиматска метода со хексокиназа (mmol/l); Уреа во плунка-кинетичка метода со уреаза и глутамат дехидрогеназа (mmol/l); Вкупни саливарни протеини- Биурет реакција (g/l); Албумин- модифициран бром крезол тест (g/l); Калциум-Schwarzenbach-ова метода со o-kresolftalein комплекс (mmol/l); натриум и калиум – јон селективна елекрод метода со автоматска дилуција (mmol/l). Собраните податоци биле статистички обработени со помош на компјутерската програма Statistica 7.0 for Windows.

Авторот своите **резултати** ги прикажал на 24 табели и 16 графикони. Секоја табела и секој графикон е поткрепен со објаснување. Само кај 10% од испитаниците од контролната група регистрирал прв степен на изразеност на ксеростомија, додека пак кај 80% од пациентите со дијабет била присутна ксеростомијата. Просечната вредност на рН на плунката во испитуваната група изнесувала 6.4 ± 0.4 и таа била сигнификантно пониска во споредба со таа кај контролната група, која изнесувала 7.1 ± 0.3 . Количеството и на стимулирана и на нестимулирана плунка било значително намалено кај пациентите со дијабет. Кај пациентите со дијабет регистрирал статистички значително покачени саливарни вредности на: К, Na, уреа и глукоза, додека пак саливарните вредности на: Са, вкупни протеини и албумин не се разликувале значително помеѓу двете групи на испитаници.

Во делот од **дискусијата**, авторот се осврнува на своите резултати, ги анализира и ги споредува со резултатите до кои дошле други автори испитувајќи го оралниот медиум кај пациентите со дијабет. Исто така, д-р Наумовски во дискусијата ги изнесува своите толкувања на резултатите. На крајот од дискусијата авторот повторно се осврнува на ксеростомијата и укажува дека самиот третман на ксеростомијата е фрустрирачки како за пациентот, така и за стоматологот, бидејќи многу често симптомите неможат да бидат елиминирани комплетно. Поради тоа, пристапот во третманот на ксеростомијата кој опфаќа повеќе аспекти, има поголеми шанси за успешно справување со овој сериозен проблем. Авторот на еден суптилен начин дава апликативност на својата научна работа.

Анализирајќи ги добиените резултати д-р Наумовски **заклучува** дека Ксеростомијата, деналните и пародонталните компликации, и оралните инфекции, присутни кај пациентите со дијабет, се должат како на квантитавните така и на квалитативните отстапувања на главниот орален медиум-плунката.

Авторот цитирал 63 автори во магистерскиот труд. **Литературата** е од постар и од понов датум и во потполност соодветствува на проблематиката која е обработена во овој магистерски труд.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Рецензентската комисија, по разгледувањето на поднесениот магистерски труд со наслов “КВАНТИТАТИВНИ И КВАЛИТАТИВНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ПЛУНКАТА КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ДИЈАБЕТ“ од д-р Веле Наумовски, заклучи дека истиот претставува самостоен научен труд кој ги задоволува и формалните и суштинските аспекти на еден магистерски труд, поради што комисијата со задоволство им предлага на членовите на Наставно - научниот совет да го прифатат позитивниот рецензентски извештај и да му овозможи на кандидатот да го брани магистерскиот труд.

РЕЦЕЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. проф. д-р Марија Накова

---

2. проф. д-р Златанка Белазелкоска

---

3. проф. д-р Киро Ивановски
